

PROJEKTANSÖKAN för *Nätbaserad färdighetsträning inom yrkesmässig handledning i omvårdnad*

Dnr: FS 2.1.12-500-14

Projektamn <i>Nätbaserad färdighetsträning inom yrkesmässig handledning i omvårdnad</i>
Projektledare Monica Öberg- Nordin, Viveca Lindh, Christina Harrefors
Kontaktuppgifter Monica.oberg-nordin@umu.se
Underskrift prefekt/enhetschef/ordförande i programkommitté <i>Godkänner projektansökan och medfinansierar med påslaget för gemensamma kostnader</i>
Underskrift dekanus <i>Godkänner projektansökan och medfinansierar med påslaget för gemensamma kostnader</i>

Ange det belopp som ni avser söka av PUNKTUM

Sökt belopp av PUNKTUM
389 230 kr

1. Syfte

Syftet med projektet är att utveckla och utvärdera nätbaserad färdighetsträning för blivande handledare i yrkesmässig handledning i omvårdnad (YHIO) inom en kurs på avancerad nivå. Kursen är en pedagogisk ledarskapsutbildning som syftar till att studenten ska ges möjlighet att utveckla den professionella och personliga kompetens som krävs för att kunna ge yrkesmässig handledning i omvårdnad såväl i grupp som individuellt.Handledningens yttersta mål att säkerställa och vidareutveckla kvaliteten i omvårdnad.

Utbildningen planeras att ges som kvartsfartsstudier på avancerad nivå och sträcker sig över fyra terminer. Den pedagogiska ansatsen i utbildningen baseras på blended-learning design där den innovativa utmaningen är att bedriva färdighetsträning i nätbaserat handledarskap. Hittills har utbildning till handledare inom YHIO bedrivits i campusförlagd miljö dvs. fysiska träffar med handledning i grupp enligt nationellt fastställda riktlinjer (Svensk sjuksköterskeförening & Riksföreningen för yrkesmässig handledning i omvårdnad, 2008).

YHIO har sina teoretiska influenser från den konfluenta pedagogiken där målet i lärandeprocessen är att känslor, intellekt och psykomotoriska aspekter integreras och förs samman till en helhet (Francke & Erkens, 1994), (Grendstad & Sandven, 1986) och även från gestaltterapi (Perls, 1970) där situationer lyfts fram för att "gestalta" /medvetandegöra och förstå situationer. Rogers och Dorfman teorier (Rogers & Dorfman, 2003) där den optimistiska synen på människan och tron på vilja till utveckling lockar fram positiva sidor hos människor inkluderas också i handledningens grundtankar. Rogers och Dorfman (2003) betonar äkthet, acceptans och empati i sina teorier om grupper och grupprocesser. Reflektionen är central i handledningen och (Gibbs, 1988) idéer kring den reflektiva processen finns som underlag då man utgår från upplevda yrkesrelaterade situationer som bearbetas genom kollegial reflektion i homogena grupper.

Sjuksköterskor arbetar i ett fysiskt och känslomässigt krävande yrke. Allt fler drabbas av stressymtom och utbrändhet något som leder till stort lidande för enskilda individer och ökade kostnader för samhället (Arbetsmiljöverket, 2014). I ett pågående forskningsprojekt om hur sjuksköterskor mår under utbildning och de första fem åren som yrkesverksamma, LUST - en Longitudinell Undersökning av Sjuksköterskors Tillvaro (Gustavsson, 2014) framkommer att studenterna inte mår bra under utbildningen och ej heller under de fem första åren i arbete.

Studier om effekter av YHIO för yrkesverksamma sjuksköterskor visar samstämmigt att handledning i omvårdnad stärker sjuksköterskans professionella utveckling (Francke & de Graaff, 2012). Det finns studier som antyder att handledning ökar kreativitet och minskar risk för utbrändhet (Berg, Hansson, & Hallberg, 1994), (Berg & Hallberg, 1999). Ohlsson och Arvidsson (2005) visar också i sin studie att sjuksköterskor upplever att YHIO motverkar upplevelsen av stress i arbetslivet.

För studenter på grundnivå visar forskningsresultat om YHIO att handledning i omvårdnad stödjer studenten i sin professionella utveckling mot en yrkesidentitet (Arvidsson, Skärsäter, Ojervall, & Fridlund, 2008), (Clouder & Sellars, 2004) och (Lindquist, Johansson, & Severinsson, 2012). Studier om effekter av YHIO för studenter på avancerad nivå liksom yrkesverksamma specialistsjuksköterskor saknas. Vi vet dock att det kan vara en kamp att som avancerad specialistsjuksköterska hitta sin självständiga yrkesroll i ett traditionellt hälso- och sjukvårdsteam (Andregård & Jangland, 2014) och att det finns ett stort behov av stöd för professionell utveckling för sjuksköterskor med avancerad specialistutbildning (Jangland m.fl., 2013).

Alla ovan nämnda studier om YHIO gäller campusbaserad miljö. Vi har i vår litteratursökning och kontakter med nationella nätverk samt professor inom området inte funnit att det finns någon forskning om att bedriva handledning nätbaserat.

Vid institutionen för omvårdnad pågår ett omformningsarbete som innebär att merparten av utbildningsplatserna inom sjuksköterskeprogrammet på grundnivå kommer att ges som distansstudier med blended-learning design. Utifrån den kunskap som finns om handledningens betydelse för professionell utveckling mot en yrkesidentitet hos studenter är det angeläget att i omformningsarbetet från campus till distansutbildning utveckla alternativa former för att bedriva yrkesmässig handledning i omvårdnad. Ett sätt kan vara att genomföra nätbaserade handledningssamtal i grupp via exempelvis Adobe-connect.

Utbildning på avancerad nivå vid institutionen för omvårdnad bedrivs nätbaserat sedan mer än ett decennium. De flesta kurserna har en blended-learning design med frekvent användande av e-möteteknik. YHIO finns idag inte som ett obligatoriskt moment på avancerad nivå men ett pilotförsök görs i det nystartade masterprogrammet sedan höstterminen 2013. Vid en första utvärdering är studenterna positiva till on-lineförfarandet.

Utmaningen och innovationen i det aktuella projektet ligger i att genomföra och utvärdera den nätbaserade färdighetsträningen med fokus på interaktion och reflektion mellan deltagarna.

Utgångspunkt för utvärderingen är att studera kursdeltagarnas (studentperspektiv) och handledande lärares (ledarperspektiv) upplevelser (gruppklimat, grupprocess, lärande) av nätbaserad färdighetsträning under kursens fyra terminer.

Utvärdering av detta projekt kan leda till nya pedagogiska grepp inom YHIO både vad gäller utbildning till handledare och handledning till studenter inom distansutbildningar.

2. Projektbeskrivning

Projektet avser utveckling och utvärdering av nätbaserad färdighetsträning inom kursen "Ledarskap och yrkesmässig handledning i omvårdnad, 30hp".

Kursen ges i samarbete med Karlstad universitet där en grupp studenter kommer att genomföra handledningen på campus enligt traditionellt mönster och med handledare från Karlstads universitet. För Umeå-grupperna (två grupper) kommer endast det första handledningstillfället att ske på campus och sedan helt via Adobe Connect. Handledningen för dessa två grupper leds av lärare från Umeå Universitet. En gemensam campusträff per termin i Umeå är planerad för samtliga studenter.

De lärare som är involverade i projektet är Christina Harrefors och Monica Öberg Nordin som båda har lång erfarenhet av utbildning och yrkesmässig handledning till studenter under utbildning samt till yrkesverksamma sjuksköterskor inom landsting och i kommunal regi.

Vid Karlstads universitet finns lång erfarenhet av att utbilda handledare i YHIO och av att handleda. Karlstad kommer att ge handledning på traditionellt sätt på campus. Gruppen handleds av Christina Sundin Andersson som har lång erfarenhet av utbildning och yrkesmässig handledning i omvårdnad.

I projektet deltar också utbildningssamordnare för kurser på avancerad nivå, Viveca Lindh, lektor, med erfarenhet av e-lärande och som bla deltagit i utveckling av kurserna Hälsofrämjande familjefokuserad omvårdnad med familjesamtal i virtuell miljö, 7,5 hp (Lindh, m.fl., 2013) samt Omvårdnad i glesbygd, klinisk bedömning och akut omhändertagande 7,5 hp.

Som specifikt ämnesstöd deltar Professor Barbro Arvidsson, som innehar en professur med inriktning mot yrkesmässig handledning i omvårdnad. Arvidsson kommer att föreläsa inom kursen, utföra fokusgruppsintervjuer och inneha en rådgivande roll inom projektet

2.1 Projektmål

Målet med projektet är:

1. att genomföra och utvärdera nätbaserade handledningssamtal i grupp
2. pedagogisk utveckling och kvalitetssäkring av kurs: Ledarskap och yrkesmässig handledning i omvårdnad, 30hp

2.2 Genomförande

Utvärderingen kommer att ske via enkät och fokusgruppsintervjuer vid 5 tillfällen under två år.

Enkäten används för att mäta uppfattning och erfarenheter av att gå i handledning. En 7-gradig intervallskala används. Skalan, som har lika skalsteg, är graderad från i mycket låg grad (1) till i mycket hög grad (7), (Arvidsson, Skärsäter, Baigi, & Fridlund, 2008).

Fokusgruppsintervjuer (Nygren Zotterman, Skär, Olsson, & Söderberg, 2014) kommer att göras vid studiernas början med frågeområden som riktas mot

förväntningar- farhågor inför att starta utbildningen och sen en gång per termin med studenter som får nätbaserad färdighetsträning i handledning och den grupp studenter som får campusbaserad träning kommer enbart enkäter att användas. Intervjuer kommer även att göras med de ansvariga lärarna inför och efter utbildningens genomförande.

Ett urval av de nätbaserade handledningstillfällena kommer att spelas in och användas som komplement till analys av fokusgruppsintervjuer.

2.3 Projektorganisation

Intervjuerna kommer att göras av Barbro Arvidsson som inte i övrigt deltar i handledning eller examinationer i kursen. Intervjuerna kommer att göras gruppvis och spelas in. Intervjuerna skrivs ut ordagrant och texten analyseras med hjälp av kvalitativ innehållsanalys (Elo & Kyngäs, 2008). Metoden avser att på ett systematiskt sätt beskriva variationen, likheter och skillnader i innehållet i texten med utgångspunkt från projektets syfte. Texten läses först för att ge en uppfattning om vilka domäner innehållet handlar om. Sedan markeras meningsenheter som därefter kondenseras och kodas för att slutligen sorteras in i större "grupper" som kategorier eller teman. Analysarbetet görs i projektgruppen, en process som innebär att materialet bearbetas och sorteras för att slutligen komma till en slags konsensus. Analysen kommer i första hand att göras av M Ö-N i samråd med CH och VL. Viveca Lindh, lektor och utbildningssamordnare för kurser på avancerad nivå, Christina Harrefors, lektor och Monica Öberg-Nordin, adjunkt, är ansvariga för genomförandet av projektet. Som specifikt ämnesstöd deltar Professor Barbro Arvidsson, professor med inriktning mot yrkesmässig handledning i omvårdnad. Arvidsson kommer att föreläsa inom kursen, genomföra fokusgruppsintervjuer och inneha en rådgivande roll inom projektet

3. Tidplan

Projektet startar höstterminen 2014 och avslutas i slutet av vårterminen 2016. Projektet avrapporteras senare delen av hösten 2016.

4. Budget

Se bifogad budgetmall.

Utvärderingen med fokusgruppsintervjuerna bör genomföras av en extern resurs med erfarenhet inom området och som förövrigt inte deltar i handledning eller examinationer i kursen. Vi söker därför medel för att Professor Barbro Arvidsson ska kunna genomföra fokusgruppsintervjuerna 30 000 kr.

För utskrift av 12 fokusgruppsintervjuer söker vi (12 x 8) 96 timmars arbetstid för administratör.

Arbetstid att färdigställa utvärderingen, bearbeta intervjuer 5 månader (1 mån CH och 4 mån MÖ-N) och enkäter 2 månader (1 mån CH och 1 mån MÖ-N).

För presentation av projektet vid konferens söker vi 20 000 kr.

5. Projektresultat

Det primära resultatet om projektet faller väl ut är att nätbaserade grupp-handledningar kan införas i våra distansutbildningar på både avancerad och grundnivå vid institutionen för omvårdnad och medicinska fakulteten samt i ett nästa skede överförs till vårdverksamheter inom kommun och landsting. Nätbaserade grupp-handledningssamtal skulle även kunna överförs till andra distansutbildningar vid Umeå universitet som tex lärarutbildningen.

Erfarenheter från utvärdering inom detta projekt skulle kunna leda till nya pedagogiska grepp inom yrkesmässig handledning i omvårdnad och inom utbildning till handledare inom yrkesmässig handledning i omvårdnad.

6. Behovsanalys

Omvärldsanalys bör göras för att undersöka om ny e-mötesteknik finns där man kan se hela personer i gruppsamtalet och inte bara ansiktet som det blir i Adobe-Connect?

6.1 Infrastrukturbehov

6.1 Kompetensutvecklingsbehov

Projektdeltagare M Ö-N: Deltagande i kurser i Innehållsanalys och användning av statistikprogrammet SPSS”.

Ansökan skickas elektroniskt till Registrator via följande e-postadress: medel@diarie.umu.se. I subject/titel/ärenderad i ditt e-brev anger du diarienumret

Ansökan ska vara i pdf-format, och vara inkommen senast kl. 17.00 fredag den 13 juni 2014.

Originalhandlingarna undertecknade av prefekt och dekanus samt eventuellt ordförande i program

Referenslista

Arbetsmiljöverket, (2014). Arbets-skadestatistik.

www.av.se/webstat/enkel_sjukdomar_bransch.aspx, Stockholm, 2014.

Andregård, A.-C., & Jangland, E. (2014). The tortuous journey of introducing the Nurse Practitioner as a new member of the healthcare team: a meta-synthesis. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*. doi:10.1111/scs.12120

Arvidsson, B., Skärsäter, I., Baigi, A., & Fridlund, B. (2008). The development of a questionnaire for evaluating process-oriented group supervision during nursing education. *Nurse Education in Practice*, 8(2), 88–93.
doi:10.1016/j.nepr.2007.04.006

Arvidsson, B., Skärsäter, I., Oijervall, J., & Fridlund, B. (2008). Process-oriented group supervision implemented during nursing education: nurses' conceptions 1 year after their nursing degree. *Journal of Nursing Management*, 16(7), 868–875. doi:10.1111/j.1365-2834.2008.00925.x

Berg, A., & Hallberg, I. R. (1999). Effects of systematic clinical supervision on psychiatric nurses' sense of coherence, creativity, work-related strain, job satisfaction and view of the effects from clinical supervision: a pre-post test design. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 6(5), 371–381.

Berg, A., Hansson, U. W., & Hallberg, I. R. (1994). Nurses' creativity, tedium and burnout during 1 year of clinical supervision and implementation of individually planned nursing care: comparisons between a ward for severely demented patients and a similar control ward. *Journal of Advanced Nursing*, 20(4), 742–749.

- Clouder, L., & Sellars, J. (2004). Reflective practice and clinical supervision: an interprofessional perspective. *Journal of Advanced Nursing*, 46(3), 262–269. doi:10.1111/j.1365-2648.2004.02986.x
- Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107–115. doi:10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x
- Francke, A. L., & de Graaff, F. M. (2012). The effects of group supervision of nurses: A systematic literature review. *International Journal of Nursing Studies*, 49(9), 1165–1179. doi:10.1016/j.ijnurstu.2011.11.012
- Francke, A. L., & Erkens, T. (1994). Confluent education: an integrative method for nursing (continuing) education. *Journal of Advanced Nursing*, 19(2), 354–361.
- Gibbs, G. (1988). *Learning by doing : a guide to teaching and learning methods*. [London]: FEU.
- Grendstad, N. M., & Sandven, G. J. (1986). *Å lære er å oppdage : prinsipper og praktiske arbeidsmåter i konfluent pedagogikk*. Oslo: Didakta.
- Jangland, E., Becker, D., Börjesson, S., Doherty, C., Gimm, O., Griffith, P., ... Yngman-Uhlin, P. (2013). The development of a Swedish Nurse Practitioner Program – a request from clinicians and a process supported by US experience. *Journal of Nursing Education and Practice*, 4(2), p38. doi:10.5430/jnep.v4n2p38
- Lindh, V. L. R., Chatrin, P. V., Inger, S. B., J. E. C., Karl, I., & Ulrika, Ö. E. A. (2013). An initiative to teach family systems nursing using online health-promoting conversations: A multi-methods evaluation. *Journal of Nursing Education and Practice*, 3(2), p54. doi:10.5430/jnep.v3n2p54

- Lindquist, I., Johansson, I., & Severinsson, E. (2012). Evaluation of process-oriented supervision of student nurses: A Swedish case study: Evaluation of supervision. *Nursing & Health Sciences*, 14(1), 2–7. doi:10.1111/j.1442-2018.2011.00628.x
- Nygren Zotterman, A., Skär, L., Olsson, M., & Söderberg, S. (2014). District nurses' views on quality of primary healthcare encounters. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, n/a–n/a. doi:10.1111/scs.12146
- Ohlsson, E. & Arvidsson, B.,. (2005). Sjuksköterskornas uppfattning av hur processorienterad omvårdnadshandledning kan befrämja deras psykiska hälsa., (76), 32–35.
- Rogers, C. R., & Dorfman, E. (2003). *Client-centered therapy : it's current practice, implications and theory*. London: Constable.
- Svensk sjuksköterskeförening & Riksföreningen för yrkesmässig handledning i omvårdnad. (2008). Riktlinjer för godkännande av handledare i yrkesmässig handledning i omvårdnad. Hämtad från http://www.swenurse.se/PageFiles/2995/2008-01-25_Riktlinjer_Godkannande.pdf

Projektansökan
Datum: 2014-06-04
Dnr: FS 2.1.12-500-14